

Norrmän i krig för Finland

Svar til Staffan Bruuns artikkel i Hufvudstadsbladet 24.12. 1993 s. 9: "Stenar i Lappland upprør Norge".

Historien om siste verdenskrig i Norge er skrevet av dem som gjerne vil kalle seg seierherre. Men seiret gjorde de først fra mai 1945 da de kunde stå frem, uhindret av de såkalte landssvikere, og fortelle krigshistorien slik de helst ville den skulle se ut. Det har ellers aldri vært regnet som særlig ærerikt å sparke en slagen motner beseiret av en annen.

De har best mulig glemt at de før krigen først og fremst fryktet marxismens fremmarsj. De vil nesten ikke være ved at de forsøkte å støtte broderfolket i Finland under Vinterkrigen.

De ser med frykt på en finsk anerkjennelse av norske frivillige i Fortsettelseskrigen. Frenetisk hakker de på at frontkjemperne meldte seg frivillig til tysk krigstjeneste, for Adolf Hitler og nasjonalsosialismen, i tyske uniformer. Ja, til og med avla de ed til Hitler. Deres fantasi og kreativitet er utrolig og ustoppelig når det gjelder å finne årsaker og begrunnelser for alle de holdninger og gjerninger de ønsker å dømme de frivillige for.

Norge tapte krigen 9. 4. — 10. 6. 1940. Arbeiderpartiregjeringen var riddere av det brukne gevær, marxistenes merke. Før krigen kunne nordmenn spytte på sine offiserer på åpen gate uten å bli tiltalt eller straffet.

Armeen måtte lagre deler av våpen og utstyr på ulike steder av frykt for opprør og sabotasje. Nestetid for soldater på helt ned til 32 dager, og minimale forsvarsbudsjetter, fordi krig ble sett på som en borgerligkonservativ øvelse som kun jente til undertrykkelse av samfundets svake og det såkalte arbeidende folk. Ikke underlig at nasjonalsinnede, forsvarensvennlige nordmenn så ned beundring på det finske folks heltedemodige innsats hvor de med fasthet og vilje til forvar av fosterlandet stod imot Europas største krigsmakt.

Den påtvungne freden etter vinterkrigen sved ikke bare i menneskenes sinn. Vi hadde dårlig ryktighet fordi vi ikke hadde gjort nok for broderfolket.

□

Etter sommeren 1940 hadde politikerne og de ledende i Norge en annen oppfatning. De trodde

først på tysk seier, og samarbeidet med okkupanten så godt de kunne. Motstanden kom senere, særlig etter Stalingrad. Da var det tyske nederlaget i sikte. Langt de fleste norske frivillige meldte seg for å kjempe på finsk side. Etter rikskommissær Tervovens erklæring i slutten av juni 1941 hvor han gav nordmennene tillatelse til dannelsen av Den Norske Legion, samlet oppropene en mengde frivillige, bl.a. mellom 300 og 400 offiserer.

Tanken om dannelsen av en ny norsk hær med etterfølgende innsats på finsk side, førte til kraftig tilslutning. 4. juli 1941 var Universitetsplassen i Oslo prydet med finske og norske flagg og det ble holdt taler av den finske generalkonsul Hellström og Quisling.

Samarbeidsvansker og press fra tysk side etter at de fleste var innrullert, resulterte i endringer som førte til frafall blant de frivillige. Utdannelsen måtte skje i tysk regi, etterhvert i tyske uniformer og delvis under tysk befal. Eden som til sist ble avlagt, etter lange protester fra norsk side, ble begrenset til å gjelde kampen mot bolsjevismen og Hitler som øverste krigsherre.

Både offiserer og menige gjorde det som var mulig for å kjempe i norsk uniform og i Finland. Da de ikke nådde frem med dette, var det viktigere for dem å få delta for Finland enn hvilken uniform de ble tvunget til å delta i.

Etter nye protester fordi vi ikke kom til Finland, havnet Den Norske Legion i Ingermanland foran Leningrad, det nærmeste vi den gang kunne komme. Senere ble ett skikompani, 2 politikompanier og tilslutt Skiljegerbataljonen opprettet og underlagt SS-div "Nord" på Louhifronten øst for Kuusamo. De fleste norske frivillige forsøkte best mulig å komme til Finland. Det var der deres hjerte var. Der mente de også å forsvare sitt eget land mot Stalin og Sovjetmakten.

Ca 15 000 nordmenn meldte seg til kamp mot bolsjevismen, ca halvparten blev godkjent, mens ca 6 000 kom i aktiv innsats ved fronten.

Ca 950 falt, derav 196 nord for Kiestinki, de fleste andre i Ingermanland og ved Narva. Mange falt også i SS-div. Wiking som frontkamerater av den frivillige finske SS-batal-

jon. 400 døde av større skader og i fangenskap de første 5 år etter krigen. Ca 4 000 var mer eller mindre såret, ofte flere ganger.

□

Fasismen og nazismen var folkerettslig, juridisk legitime statsformer (foreteelser) på linje med den britiske imperialismen og det kommunistiske diktatur i Sovjetsamveldet. Frem til 1940 hadde Italia og Tyskland vært anerkjente handelspartnere, og en utstrakt kulturell forbindelse som omfattet kunst, utdanning, forskning etc. hadde kontinuerlig funnet sted på alle plan. Turisttrafikken mellom landene var stor og uhindret.

10. juni 1940 kapitulerte de norske styrkene betingelsesløst. "Nasjonal Samling" var hele tiden et godkjent politisk parti. Internasjonal rett gav full tillatelse til deltakelse som frivillig fordi Norge som stat hverken ved Quisling eller ved Londonregjeringen var alliert med andre land under krigen. Selv om de allierte skulle ønsket det, hadde Londonregjeringen hverken juridisk eller fysisk mulighet til å inngå i allianse. Statsministeren har senere bekræftet at de fant dette hensiktsløst.

Hva Quisling angikk, oppnådde han aldri noen fredsavtale med Tyskland, noe som var første betingelse for en allianse. Den såkalte "Landssvik-anordningen" som ble vedtatt av den landflyktige Londonregjeringen i november 1944, dømte oss alle allikevel med tilbakevirkende kraft. Summariske rettssaker blev gjennomført hvor neppe en eneste blev hørt om egne motiver og meninger. Kanskje en nødvendig dekkoperasjon for politikere og andre forsvarsfiender som selv var skyld i landets nedverdiggende stilling gjennom fem lange krigsåre.

Dømt blev på samme måte også norske frivillige fra Vinterkrigen hvis de senere også hadde deltatt i Fortsettelseskrigen.

□

Det hører med til historien at nesten alle frontkjemper som var gamle nok i 1940, deltok i krigen i Norge mot tyskerne fra 9. april. Prosentvis langt flere enn tilsvarende deltakelse fra den øvrige befolkning. De gjorde seg også fordelaktig be-

merket, uten at dette på noen måte er kommet til syne i etterkrigstidens historieskriving.

Når det i Staffan Bruuns artikkel hevdes at initiativtakeren til minnesmerket i Lappland gjorde en mindre bra figur våren 1940 ved Gratangen i Norge, må dette regnes med til den vanlige etterkrigshets som er blitt oss til del. Dette skjer fremdeles etter modellen: "Skyt på dem som ikke kan ta igjen."

Våre offisielle representanter overfor de finske myndigheter er idag de falnes pårørende.

I Norge har vi i flere år hatt ett minnesmerke eller stedfortredende gravplass. Denne blev høsten 1993 grovt skjendet av ungdommunister. Anmeldelse har ikke ført til arrestasjoner. Ellers har russiske myndigheter sagt seg villige til å samarbeide om et minnesmerke for norske falne i russisk jord.

□

De oppgitte tall fra motstandsbevegelsen i Bruuns artikkel synes å være urealistiske. De inneholder sannsynligvis også andre kategorier, bl.a. av vanlige flyktinger, f.eks. til Sverige. Konsentrasjonsleirfangene omfattet ikke bare politiske fanger, men også skyldige i kriminelle handlinger overfor tyske myndigheter.

Disse forhold var lite eller ikke kjent blandt de frivillige soldatene som forståelig nok var opptatt med andre oppgaver.

Den pressesensur som gjaldt i Norge under okkupasjonen, har sin parallell i alle okkuperte land. Var det pressesensur i okkupasjonstiden, har den ikke vært stort bedre i Norge etter krigen. Innlegg med avvikende oppfatninger blir fremdeles nektet inntatt i de fleste av landets aviser uavhengig av hvem som skriver dem.

Nærmere 90 000 meningsfeller blev tiltalt etter krigen og et flertall dømt. De blev fratatt formuer, eiendom, stillinger og utdanning. Barn og andre pårørende blev trakassert og jaget ut av sine hjem.

De fleste oppfatter dommene som livsvarige.

Arnfinn Vik
Stavern, Norge